

## תזכיר חוק

### א. שם החוק המוצע:

חוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים) (תיקון - היוועדות חזותית) (הוראת שעה), התשס"ה-2004

### ב. עיקרי החוק המוצע

מוצע לתקן את חוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), התשנ"ו-1996, כדי לעגן בו הסדר שיאפשר לבית המשפט לקיים דיון בבקשה להארכת מעצרו או לשחרורו בערובה של חשוד לגביו טרם הוגש כתב אישום, גם באמצעות היוועדות חזותית, ובלבד שהחשוד הסכים לכך ויש לו סנגור. הליכים אלה דורשים כיום את נוכחותו הפיזית של החשוד באולם בית המשפט וההסדר המוצע מבקש לעגן תחליף לנוכחות כאמור כשהעצור משתתף בדיון הנוגע למעצר מאולם מיוחד במתקן המעצר המחובר לאולם בית המשפט באמצעות טכנולוגיה של היוועדות חזותית (וידיאו קונפרנס).

### ג. מטרת החוק המוצע והצורך בו

#### (1) כללי

עניינה של ההצעה שלפנינו הוא ביצירת תחליף הולם לנוכחותו הפיזית של אדם בשלב הדיון במעצרו טרם הגשת כתב-אישום נגדו, נוכח הקשיים והסרבול הנלווים להבאת העצורים היום להליכים אלה, הכרוכים לעיתים אף בפגיעה בכבודם.

יש לציין, כי התייחסות המחוקק והפסיקה לנוכחותו של אדם בדיון של הליך פלילי המתנהל נגדו אינה אחידה ומשתנה בהתאם לטיבו של ההליך הפלילי ולשלב בהליך בו מתקיים הדיון, בהתאם לחומרת העבירה המיוחסת לאדם שהועמד לדין וכן בהתאם לצורך החינוכי בנוכחותו לצורך ניהולו התקין של ההליך.

לגבי חלק מהליכי המעצר והשחרור, אין החוק מחייב את נוכחותו של החשוד. החוק מחייב את נוכחות החשוד לעניין הארכת מעצרו וכן לגבי מעצרו. לאחר הגשת כתב אישום נגדו ואף בשלב הדיון בעיון חוזר או בערר המתייחסים למעצרו (ראה סעיפים 16, 17, 21, 29, 31, 35(z), 57 לחוק)

הנחת היסוד של ההצעה שלפנינו אינה שאין מקום לנוכחותו של חשוד או נאשם בהליך המחייב נוכחות כזאת, אלא שניתן למצוא **תחליף ראוי לנוכחותו הפיזית** באותו הליך, מתוך התבססות על כך, כי הן האינטרס של החשוד והן האינטרס הציבורי ומראית פני הצדק, יבואו לידי ביטוי. לשם כך, ההצעה קובעת, כי לצורך קיום הדיון יובא העצור למתחם מיוחד בעל מאפיינים המשייכים אותו למערכת בתי המשפט.

כמו כן לא תהיה פגיעה בפומביות הדיון, שכן ה"הוועדות החזותית" המוצעת כתחליף תאפשר תקשורת וצפייה חופשית של כל המעורבים בהליך, כולל יכולתו של הציבור לצפות בו מאולם בית המשפט.

נוכח החידוש שבהצעה מוצע תחילה להתנסות בפרוצדורה החדשה, ועל כן ההסדר מוצע כהוראת שעה, על מנת ללמוד מהניסיון ולהבטיח שלא תהיה פגיעה בעקרונות המזכרים לעיל ובזכויות העצור.

## (2) פירוט ההסדר המוצע במסגרת נסיונית

1. מזה תקופה ארוכה נבחנה ע"י צוות בינמשרדי בראשות המשרד לביטחון פנים האפשרות לשימוש ב"וידאו קונפרנס" בהליכים פליליים בכלל ובהליך מעצר בפרט.
2. היתרונות הצפויים בשימוש בהליך כאמור בהליכי המעצר הם רבים ועיקרם: נוחות לעצור בכך שנמנע הצורך בהעברתו ובטלטולו ממתקן המעצר המרכזי למתקן המעצר שבבית המשפט ובחשיפתו הפיסית לציבור, הגברת הביטחון האישי שלו וגם של הציבור וכן חסכון משמעותי במשאבים.
3. במסגרת הכנת ההסדר אף הוזמן סקר לבחינתה הסכמת עצורים להשתתפות בפיילוט, שתוצאותיו מלמדות כי כ- 66% מהעצורים שנשאלו הביעו הסכמתם לקחת חלק בניסוי.
4. א. בדיונים משותפים של נציגי המשרד לביטחון פנים, המשטרה, הנהלת בתי המשפט, משרד המשפטים, הסגוריה הציבורית ולשכת עורכי-הדין, גובש פורמט לביצועו של ניסוי שעתידי להימשך שנה אחת ובמסגרתו תיבחן יעילות השימוש באמצעי חלופי זה והשפעתו על תקינות ההליך המשפטי וזכויות העצור.  
ב. הניסוי יבוצע באופן שיותקנו חדרי ה"היוועדות החזותית" בית המעצר באבו-כביר (להלן: אבו-כביר) ובבית המשפט השלום בתל-אביב. עצור המוחזק באבו-כביר טרם הגשת כתב אישום נגדו יובא לחדר ה"היוועדות החזותית" ובאמצעותו יהא שותף בדיון המתקיים בבית המשפט. מוצע, כי בבית המשפט יהיו נוכחים, כמקובל, התובע והסנגור. הדיון יהיה פתוח לציבור, לרבות בני משפחת העצור, אם ירצו בכך. תתאפשר תקשורת ושיחה חסויה בין החשוד לסנגורו לפני הדיון ובמהלכו. הציוד שייבחר יבטיח כי לשופט תהיה שליטה מלאה על כל המתרחש בהליך.  
ג. הארכת מעצר באמצעות היוועדות חזותית תיעשה רק בהסכמת העצור ורק לגבי עצורים המיוצגים על ידי עורך דין בעת הדיון.
5. כיון שמדובר בניסוי, מוצעת הצעת חוק זו כהוראת שעה שתוקפה יהא לשנה אחת, כאשר במהלך תקופה זו תיבחנה, כאמור, ההשלכות החיוביות והשליליות שלו בתחום יעילות הדיון ותקינות ההליך הפלילי, כולל זכויות העצור, ויישקל האיזון הראוי ביניהם.

### ד. השפעת החוק על החוק הקיים:

יתווסף סעיף 6א לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), התשנ"ו-1996, כהוראת שעה.

### ה. השפעת החוק המוצע על התקציב:

לפי הנתונים שהתקבלו מהמשרד לביטחון פנים והנהלת בתי המשפט, העלות המוערכת של התכנית הניסויית לשנה היא של כמיליון וחצי ₪. יחד עם זאת, יישום התכנית הניסויית יחסוך בעלויות כוח אדם, כלי רכב ומאבטחים הנלווים לעצורים בדרכם מבתי המעצר לבתי המשפט במהלך השנה הניסויית המיועדת וכל שכן אם תיושם בעתיד לתקופה ארוכה יותר ובהיקפים גדולים יותר.

**הצעת חוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים  
(תיקון – היוועדות חזותית)(הוראת שעה), התשס"ה-2004**

1. בחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), התשנ"ו<sup>1</sup>  
(להלן – החוק העיקרי), אחרי סעיף 6 יבוא:

תיקון חוק סדר הדין  
הפלילי (סמכויות  
אכיפה - מעצרים) -  
הוראת שעה

א.6. (א) ניתן לערוך דיון בבקשה להארכת מעצרו או לשחרורו בערובה של חשוד שטרם הוגש נגדו כתב אישום, גם באמצעות היוועדות חזותית, אם החשוד הסכים לכך ויש לו סניגור.

"הארכת מעצר  
בדרך של  
היוועדות  
חזותית (הוראת  
שעה)

(ב) לצורך קיום דיון לפי סעיף קטן (א) יובא החשוד למקום שקבע מנהל בתי המשפט בהתייעצות עם המפקח הכללי של המשטרה, והחשוד ישהה בו בעת הדיון.

(ג) דיון לפי סעיף קטן (א) יתקיים בדרך שתבטיח כי:  
(1) החשוד יראה וישמע את הנעשה בבית המשפט;  
(2) השופט, הסניגור השוטר או התובע לפי הענין, יראו וישמעו את החשוד וסביבתו;  
(3) תתאפשר שיחה חסויה בין החשוד לסניגורו לפני הדיון ובמהלכו.

(ד) הובא החשוד למקום כאמור בסעיף קטן (ב) יראוהו, לענין מניין התקופה הקבועה בחוק להבאתו בפני שופט לצורך הארכת מעצרו או שחרורו בערובה, כאילו הובא בפני שופט, ובלבד שדבר הבאתו למקום של החשוד כאמור יובא לידיעתו של השופט עם הבאתו למקום.

(ה) השר לביטחון פנים רשאי, בהסכמת שר המשפטים ובאישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, להתקין תקנות לביצוע סעיף זה.

<sup>1</sup> ס"ח התשנ"ו, עמ' 338

(ו) בסעיף זה "היוועדות חזותית" – תקשורת בין שני מוקדים המאפשרת העברת תמונה וקול."

## תחילה

2. (א) תחילתו של סעיף 6א לחוק העיקרי, כנוסחו בסעיף 1 לחוק זה, ביום שיקבע השר לביטחון פנים בהסכמת שר המשפטים.

(ב) סעיף 6א לחוק העיקרי יעמוד בתוקפו שנה מיום תחילתו.

(ג) שר המשפטים והשר לביטחון פנים, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת יהיו רשאים להאריך, בצו, תוקפו של סעיף 6א האמור לתקופה שלא תעלה על 6 חודשים.